

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 3 - 82. årg.

10. marts 1961

INDHOLD:

Der er grøde
i arbejdet med
læplantningen

Lønborg hede

Plovsål og
drænvirkning

Afgroeder og vand

Dødsfald

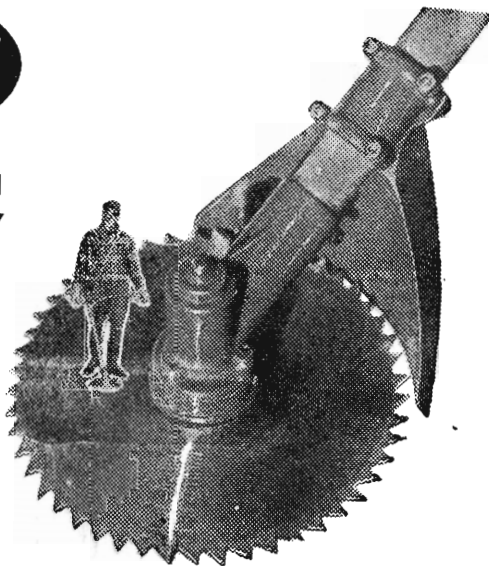
Oplag: 18.600

RYDNINGSSAVEN MED VERDENSRY

for
BUSKRYDNING
KRATRYDNING
UDTYNDING
OPKVISTNING I GRAN
GRÆSKLIPNING I KULTURER
HÆKKEKLIPNING
VELEGNET FOR BJERGFYR
OG JULETRÆER
M. M.

Skriv efter
specialbrochure.

*Vor demonstrationsvogn kommer over hele Danmark.
Vi kommer gerne og besøger Dem — ganske uden forbindelse.*

FORST- OG JAGTHUSET

Gl. Kongevej 119

KØBENHAVN V.

Hilda 3030

Gør køkkenet til Deres hobbyrum

Med DALSØGAS i køkkenet vil alle Deres »køkkenpligter« gå som en leg. DALSØGAS giver Dem lettere madlavning og bagning, varmt vand i hanen, lettere vask, opvarmning, rengøring m. m.

Der bor også en Dalsø-forhandler i nærheden af Dem. Lad ham demonstrere f. eks. det populære DALSØKOMFUR med den store, hygiejniske overplade, og den eminente bageovn ..... Kr. 725,—
Udbet. fra 70,— Pr. md. fra 38,—.

A S DALSØGAS

Brabrand
061 60400

Løgstør
417

Næstved
3305

Vejen
526

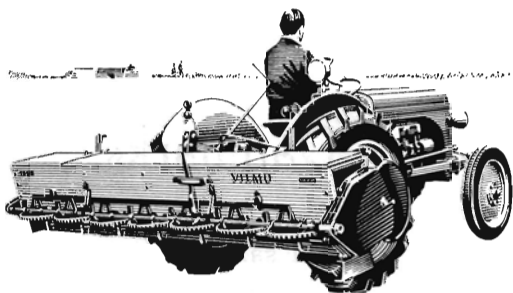

**-kunstgødning
er en
udgift som
Vilmo
forvandler
til indtægt**

- derfor styrker

VILMO

min økonomi..!

En dansk landmand med klart blik for den økonomiske gevinst, der opnås ved ensartet jævn spredning af kunstgødning, opfandt VILMO. Hans geniale konstruktion med langsomt gående tallerkener og hurtigt roterende spredeaksel er i årenes løb blevet udbygget og forbedret, og i dag er de forskellige VILMO-modeller – for hest eller traktor – uund-

værlige i det moderne, mekaniserede landbrug. – VILMO er let at betjene og på grund af den lukkede oliebadsgearkasse let at rense – VILMO sikrer fuld udnyttelse af enhver slags kunstgødning – og 100% udbytte!

Et
GYRO
produkt

SKIVE TLF. 1500

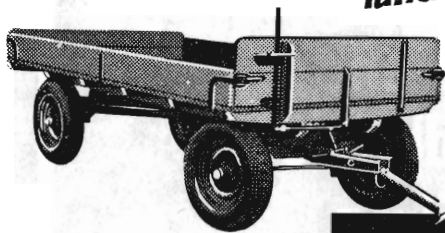
Send mig venligst gratis brochure over samtlige VILMO-modeller.

Navn: _____

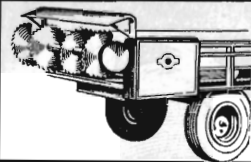
Adresse: _____

Kuponen indsendes i lukket kuvert til A/S GYRO, Skive.

HEM sætter fart i landbruget...

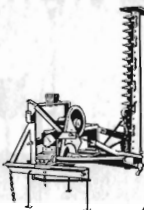
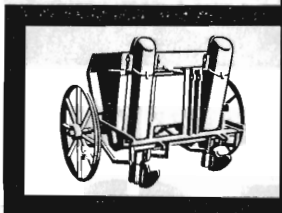

Leveres i mange forskellige størrelser og typer. Kan tilkobles alle traktorer og indregistreres til erhvervskørsel.

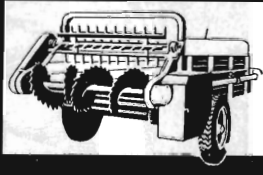

med HEM staldgødningspreder - den moderne kvalitetsmaskine;

med kartoffellæggeren RA-TO. 2- eller 4-rækkersjmaskiner med eller uden forvogn for traktor eller hestetræk.

med robuste og praktiske traktor- og landbrugsvogne.

og den ny, lavere gødningspreder af samme robuste konstruktion.

HEM
Maskinfabrik
TELF. 26

fornem gaveidé:

»Hedens opdyrkning i Danmark«

Et pragtværk: 444 sider, 250 illustrationer, deraf 70 helsides billeder.

Kun et begrænset antal ekspl. til salg.

Uindb. kr. 40,—. Indb. i helbind kr. 56,—.

(For medlemmer reduceres prisen med 10 kr.)

Til Det danske Hedeselskab,
VIBORG

Undertegnede bestiller værket HEDENS OPDYRKNING I DANMARK.
Uindbundet kr. 40,— / indbundet kr. 56,—. (For medl. ÷ 10 kr.).

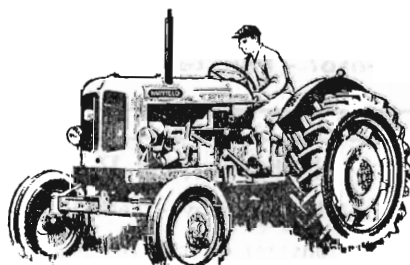
Navn .....

Adresse .....

Til skovbrug Nuffield 4..!

Den kraftige hydrauliske løft er uhyre let at indstille og tager selv de største stammer. Den lille venderadius giver en enestående manøvredegtighed og hurtig og nem kørsel mellem stammerne. Den overdimensionerede kobling på 28 cm kræver ingen indvendig justering eller smøring. De 50 huller for ophængning af redskaber foran på bagakslen under traktoren giver utallige muligheder for anbringelse af spil, kraner og andre specialredskaber til skovbrug. 56 hk (SAE) dieselmotor. Differentialspærring og hydraulisk vægtoverførsel.

NUFFIELD

UNIVERSAL

DANSK OVERSØISK MOTOR INDUSTRI A/S - GLOSTRUP

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade København K

Skandia-kalk

Alle arter jordbrugskalk

Skandinavisk Kalk og Kridt 1/5

Aalborg: Telefon 2 92 55

Driftskontor: Tlf. Sdr. Tranders 147

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9—15

Lørdag: Kl. 9—12

Aftenekspedition:

Fredag: Kl. 18,30—20

Filialer:

Karup

Flyvestation Karup

Mammen

Løgstrup

Nivaagaard Teglværk

Nivaa - telefon nr. 9

Drænrør - Mursten - Teglbokke - Tentordæk

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby - Telf. 2 10 55 (kaldenr. 0 81)

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

**BRUG
RANDERS
REB**

Skovarbejderskolens kursus 1960-61

Husk skovarbejderskolens bøger:

Håndredskaber til skovarbejde v/ G. Bergsten og I. Nissen 4,00 kr.

Arbejdstekniske råd og vink v/ G. Bergsten, 2. udgave 3,00 kr.

Motorsavens brug og vedligeholdelse v/ I. Nissen, 3. udgave 2,00 kr.

Regnskabsbog for motorsave 1,50 kr.

Ved forudindbetaling på giro 72403 sendes bøgerne portofrit.

I. J. NISSEN

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Tlf. Herning 3733 (fl. lin.)

Kontortid:

Man./Torsdag 10-12,30 og 14-17

Fredag tillige 18,30-19,30

Lørdag 10-12,30

Aarhus Privatbank

Aarhus

Stiftet 1871

København

AERGLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 3

10. marts 1961

82. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 60 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand), overingeniør N. Venov og distriktsbestyrer J. Alsted. Redaktør: H. Skodshøj. Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg.

Indhold: Der er grøde i arbejdet med læplantningen både i teori og praksis. — Lønborg hede. — Plovsål og drænvirkning. — Afgrøder og vand. — Dødsfald: Civilingeniør Svend Aage Jensen. — I få ord.

Forsiden: Reguleret vandløb på Mors. Diget til højre er allerede tilgroet og skaber en ny smuk kontur i landskabet. Et par hundrede hektar tidligere værdiløs jord på den anden side diget producerer nu hvede og kostbare frøsorter.

Der er grøde

i arbejdet med læplantningen både i teori og praksis

Fra næsten alle de generalforsamlinger, der i dette efterår og i januar-februar har været afholdt i plantningsforeningerne kommer der meddelelse om stigende uddeling af læplanter.

Om det er sandstormen i fjor forår, der har virket som agitation, er lidt vanskeligt at sige noget om, men de forholdsvis beskedne sandstormsskader fik jo en vældig presseomtale, og en sådan kan ikke andet end øge interessen for plantning. Når dertil kommer, at professor N. Nielsen på baggrund af forårets sandfog har igangsat undersøgelser af, hvor store mængder jord overfladeafblæsningerne omfatter, ved henvendelse til alle landbrugere i de skadelidte områder, er det forståeligt, at plantningsforeningerne alle kan melde om øget arbejde.

Det samme gælder plantningsslagene, som jo er organiseret i en af statens beskæftigelsesforanstaltninger under Hedeselskabet. I fjor anvendte »Korpset«, som det i daglig tale kaldes, ialt

godt en halv snes millioner planter, og dette tal stiger væsentligt i år. Dels oprettes der nye lag og dels udvides de gamle, men da bevillingen til korpset er fastlagt, er det lidt vanskeligt at udvide i takt med kravene fra de forskellige områder, hvor der arbejdes. Det kræver en forsigtig omlægning, når udgifterne ikke må stige i forhold til statskassen, og derfor lægges der lidt større andel over på lodsejerne

Lækonsulent Frode Olesen.

samtidig med, at arbejdet omlægges, så mere jordarbejde udføres med traktor, hvorved indsættelsen af manuel arbejdskraft bliver mindre. Det må erindres, at »Korpset« fortrinsvis er henvist til at virke i de sogne, hvor ledigheden er størst.

Af referaterne fremgår det, at plantningsforeningerne arbejder godt. Et sted er der forsøg på et bestemt felt igang, et andet sted med andre formål o. s. v. forskelligt fra egn til egn. Der arbejdes med undersøgelser af ukrudtsbekæmpelse i hegnene, med fornyelse af hegn, hvor problemet navnlig er rodsvampangreb fra det gamle hegn, med prydplanter o. s. v. Der meddeles om beskæringsforsøg ved hjælp af motorsave, og f. eks. er Esbjergegnens kortlægning af eksisterende og manglende læhegn fulgt med interesse langt ud over egnen, efter den omtale konsulent Martin Sørensen gav sagen på forrige årsmøde i Ringkøbing.

Det ses tillige, at man i alle foreninger omtaler ansættelsen af Frode Olesen som lækonsulent med store forventninger. Det er

også snart 25 år siden, at det på De samvirkende Plantningsforeningers årsmøde i Skanderborg for første gang klart og tydeligt blev peget på nødvendigheden af at få den videnskabelige baggrund for alt arbejde omkring såvel den praktiske som den teoretiske del af læplantningsarbejdet i orden. Det må også være en tilfredsstillelse for den gamle læplantningspioner, forstander H a k o n S ø r e n s e n, Hornum, at det meste af, hvad han allerede i 30-erne slog til lyd for, nu går i opfyldelse, bl. a. at de landøkonomiske foreninger direkte kommer med i billedet.

*

GRÆSARTER SOM LÆGIVERE

I Middelhavslandene er det ofte overhængende nødvendigt at skaffe læ for træer eller afgrøder, sået eller plantet, i disses første vækstår. Forskellige steder har man da fundet ud af at udnytte v i s s e g r æ s a r t e r s hurtige vækst. Det drejer sig bl. a. om Napier-græs (Perenisaturn purpureum), der på 8 måneder kan nå en højde af 8 meter. Undersøgelser i Palæstina har vist, at der i et område mellem 2 bæltter af Napier-græs, der var vokset op med 30 meters afstand, opnåedes en nedsættelse af vindstyrken på 75 %. Med 60 meters mellemrum blev nedsættelsen 63 %. Det fremhævedes, at græsroddeerne ikke rækker ret langt ind i området i modsætning til trærodde, men til gengæld kræver græsset en meget kraftig vanding for at udvikle sig til højeste vækst og dermed give den bedste lævirkning.

*

TØRKE OG LÆ

På Lüneburger Hede har der i 1951—53 været foretaget afgrødemålinger for læ. S u k k e r r o e r gav et merudbytte for læ på 11,4 % k a r t o f l e r gav 1952 19 % og i 1953 13 % i merudbytte.

I Rusland, hvor tørke kan give vældigt udslag i høstudbyttet, har man for alle afgrøder opnået særligt afgørende udslag for læ netop i tørkeår. Der kan da være tale om et merudbytte på op til 300 %. Men selv i de fugtige år har Ruslands stepper betalt for læ med 10—30 % merudbytte.

*

REKREATIONSOMRÅDER SKAL HAVE LÆ

En hollandsk ekspert peger på, at Europas befolkning i tide bør være opmærksom på, at Udbygning af læplantning overalt i landene vil have betydning for det stadig stigende krav fra byerne om adgang til egnede rekreatiomsområder.

*

ARVINGER ER VI —

Aarhus plantningsforening har udnævnt den tidligere formand, pens. lærer Alfred Korsbæk, Hasle, til æresmedlem. I en takketale på generalforsamlingen sluttede hr. Korsbæk med følgende linier, som han skrev til plantningsforeningernes 50 års jubilæum i 1952:

Arvinger er vi,
 sønner af sagen,
 gerne vi giver
 håndslag i handling
 til vore fædre:
 Lådent skal landet
 blive — og bedre.

*

De MANGERÆKKEDE LÆBÆLTER

Undersøgelser i England synes at vise, at jo bredere, d. v. s. jo flere rækker, et læbælte er opbygget af, jo kortere er lævirkningen, men i et bredt læbælte kan lævirkningen forlænges, hvis de ydre rækker er faldende i højde udad. (Champion, Oxford, Rapport 1958, side 3).

Både i U. S. A. og i Japan har der været arbejdet med disse forhold, og i Japan er man nået til, at den ideelle bredde for læbælter er på 35 m, når det er opbygget af rækker af nåletræ, og 20 m, når det består af løvtræ. Det tilføjes, at der ikke kan sammenlignes med enkeltrækkede lægivere.

Japan arbejder iøvrigt meget intenst med problemer omkring træplantning. Bl. a. har man fundet ud af, at læbælter kunne filtrere tågen fra havet væk i kystegnene. Bælter i 13 meters bredde og 2 meters højde kunne praktisk taget opsamle tågen, så den ikke var til at spore i en afstand af 5 gange træernes højde i læsiden. Dette betød også, at luftens saltholdighed i samme afstand fra læt var reduceret med over 80 %. Ved samme lejlighed målttes også nedsettelsen af vindstyrken til halvdelen i 15 gange træhøjdens afstand og i 20 gange træhøjdens afstand blev vindstyrken reduceret til 69 %. Japanerne tillægger disse undersøgelser særlig stor værdi, fordi man gerne vil nå til at udnytte betydelige kystområder for landbrugsformål, områder det hidtil har været umuligt at dyrke på grund af saltholdige tåger.

*

LANDSKABSPLEJE
OG LÆPLANTNING I TYSKLAND

Den tyske forbundsregering har beskæftiget sig på forskellig måde med begrebet, som vi i Danmark noget fejlagtig kalder natur-

a propos landbrugskonsulenter:

VIDSTE DE AT...

amtænd, præster og degne var dansk landbrugs første egentlige konsulenter. Det var på deres foranledning, at man lokalt tog arbejdet op på at give datidens landmænd (det var i perioden 1750–1800) mere indsigt i praktisk landbrug og kendskab til mere moderne agerbrug.

Det var de samme mennesker, der stod i spidsen ved oprettelsen af de første landbosammenslutninger, de såkaldte økonomiske selskaber, af hvilke Bornholms var det første.

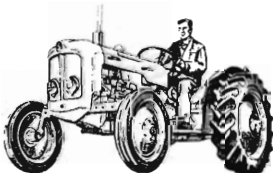
Mange af dem forfattede tillige praktiske råd og vink og udsendte en række landbrugsfaglige skrifter, og en af de kendteste af datidens forfattere var Chr. Olufsen, hvis bedst kendte litterære værk var »Gulddaasen«. Dette sidste fortav han, da han søgte stillingen som forstander hos den nyoprettede Classen'ske agerbrugsskole af frygt for, at slige fjantede skrivelser ville skade hans muligheder som landøkonom. Han blev forstander.

Selv skrev Chr. Olufsen en række fagligt oplysende ting for bondestanden i årene umiddelbart efter bondefrigørelsen i 1788.

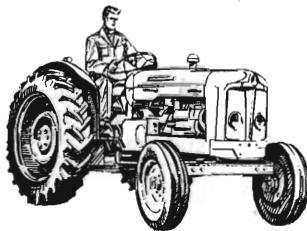

VIDSTE DE AT...

den nye FORDSON-DEXTA med benzinmotor er sat i produktion på Ford-fabrikkerne i England specielt for at imødekomme et ønske fra danske landmænd, fordi der her i landet — ligesom på NEW ZEALAND — er mange brugstyper, hvor netop en mindre benzintraktor er bedst egnet.

Intet under, at den har fået en begejstret modtagelse over hele landet og nu er blevet den traktor, man køber.

Den nye SUPER MAJOR, der blev introduceret sammen med BENZIN DEXTA'en, har ligesom denne lygterne indbygget i kølergrillen. Den er forsynet med differentialspærre, et opsigtsvækkende nyt hydraulisk system med reaktionsventil, nye effektive skivebremser og et nyt dobbelt ophæng.

Deres Ford-forhandler demonstrerer med glæde og helt uden forpligtelse for Dem såvel SUPER MAJOR som DEXTA BENZIN — enten i sin forretning eller på Deres ejendom.

Vestjyllands Mergelforsyning

Andelsselskab

Udnyttelse af lokale lejer og tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentlig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev og Mjels Kalkværker.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,
formand,
Vostrup, tlf. Lønborg 43.

KARL BLOCH-NIELSEN,
kasserer,
tlf. Billum 66.

CHR. SIERSBÆK,
næstformand,
tlf. Skjern 396.

Entreprenørmateriel af enhver art....

Lokomotiver, tipvogne, spormateriel,
gravemaskiner, kraner, dieseldumpers,
pumper etc.

SOPHUS BERENDSEN A/s
»Ørstedhus«, København V.
Tlf. C. 8500 . Tlgr. Berendsen

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Hulkjærhus

Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

STRYG elektrisk...

Dansk Plantageforsikringsforening

Det gensidige
forsikringsselskab

tegner forsikring for *gen-
plantningsværdien* for nå-
letræsplantager overalt i
Danmark. — Indskud een
gang for alle 1 kr. pr. ha.

Årlig præmie og maksim-
mumerstatning:

50 øre pr. ha 700 kr.
75 » » » 1050 »
1 kr. » » » 1400 »

Vedtægter og indmel-
delsesblanketter ved hen-
vendelse til

FORENINGENS KONTOR
I VIBORG
Telefon 1340

Forsikringsaktieselskabet National

tegner forsikring for *træ-
masseværdien* i nåletræs-
plantager overalt i Dan-
mark — den nødvendige
supplerende forsikring for
træmassens stadig vokse-
nde værdier.

Alle oplysninger fås hos
Nationals hovedagenturer,
samtlige inspektorater el-
ler ved direkte henvende-
lse til

HOVEDKONTORET,
Forsikringshuset,
Holmens Kanal 22,
KØBENHAVN K.
Telf. nr. C. 7565.

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

NORMRØR
med garantimærket Δ
Imprægnering
Brøndrør

**vand
med
GUDENÅ**
VANDINGSANLÆG
En bløde på rette tid
og sted er guld værd.
Indhent tilbud.
GUDENÅS FABRIKER A/S
SILKEBORG - VIRKLUND

FORLANG
„ODIN“
ØL
FINESTE KVALITETER

fredning. De såkaldte naturfredninger er i virkeligheden kun fredninger på få specielle områder, og i forståelse heraf har Tyskland i en årrække sideordnet arbejdet med begrebet landskabspleje, og er derved nået meget vidt. Det erkendes, at det er umuligt at frede naturen i strengeste forstand, idet man kun kan tilstræbe at bevare en øjeblikkelig tilstandsform, som aldrig, så snart der påtvinges bestemte karaktertræk, har ret meget med naturlig udvikling at gøre og vil få stadig mindre.

I 1958 og 1959 gennemførtes tyske love om landskabspleje, der har vist sig at virke godt. Der kan således opnås statstilskud på indtil 100 % af omkostningerne ved at udslette de »sår« i landskabet, som vandbygningsforetagender eller grundforbedringsarbejder midlertidigt kan forårsage. Tilskud kan ydes til oprettelse af såkaldte »grønne områder« og ved en ny tilføjelse til loven i juni 1960, er der nu også åbnet adgang til tilskud til småplantninger, læhegn og lignende omkring huse og gårde. Tilskudet til disse sidste formål kan i hvert enkelt tilfælde gå op til indtil 1000 D.M., og det nævnes udtrykkeligt, at tilskudet kan ydes, når det drejer sig om planmæssig læplantning, der tjener til udbygning af landejendommens bedrift. Læplantningstilskud af samme karakter kan også ydes ved udstykninger og jordfordelinger.

*

LÆ OG KVÆGBRUG

I Wales og Scotland arbejdes der stærkt med at finde frem til en form for læplantning i højlands-områderne, således at der i disse hidtil kun svagt udnyttede, meget omfattende arealer kan indføres rationel kvæg- og fåreavl på en videregående måde end hidtil. Det, der vil blive lagt vægt på, er at skabe læplantninger, brede eller smalle, som først og fremmest søges udviklet, så de opbygges efter kvægbrugets krav, idet man er blevet klar over, at vækst og kødproduktion fremmes, når vejrets påvirkning og krav til vedligeholdesfoder reduceres det mest mulige. Der skal særlig tages hensyn til at skabe bedst mulig læ umiddelbart over jordoverfladen, hvor dyrene søger hvile.

I forvejen gennemfører det britiske forstvæsen i disse år store dele tilplantningsopgaver med skov overalt i højlandet, men navnlig i Wales, hvor 100.000 ha er tilplantet i de sidste 10 år. Man vil søge at samarbejde de to formål, at skabe læ for kvæg og får og at producere tømmer.

*

GODT EKSEMPEL AT FØLGE

Silkeborg plantningsforening har fra gammel tid altid været me-

get virksom og initiativrig og traditionen følges øjensynlig op. På den nylig afholdte generalforsamling oplyste formanden, Harald Overgaard, Balle, at halvdelen af demonstrationsplantagerne på 9 tdr. ld. i Elling nu er tilplantet og halvdelen vil blive tilplantet i 1961. Et mindre tilstødende areal er indkøbt og beplantet med rødgran til juletræer, hvorved foreningen håber at skaffe sig nogen indtægt. Det oplystes, at en enkelt kredsforstander, Rasmus Rasmussen i Grønbæk havde tegnet 90 nye medlemmer, og bl. a. dette havde medført, at planteudleveringen i 1960 var steget med 180.000 planter i forhold til året før.

*

OVERFLADE OG VINDEROSION

U. S. A. ofrer år efter år en vældig videnskabelig indsats for at karlægge forholdene omkring vinderosionen på de store midt-amerikanske sletter, hvorfra det vil huskes, at støvstormene f. eks. i 1932—34 gentagne gange rejste sig, så de kunne mærkes helt ind til Washington. Det var de samme voldsomme støvstorme, der medførte, at Roosevelt kunne få gennemført sine betydningsfulde lovforslag om læplantningsforanstaltninger i de truede stater. Der blev i løbet af 6—8 år anvendt ca. 500 mill. dollars til plantningsarbejder, som iøvrigt udførtes med 30—40 planterækker, så det nærmede sig skov anlæg, hvor de højeste træer anbragtes i midten og buskagtige planter yderst. Siden er forskningsarbejdet på disse områder ført meget vidt og underlagt et særligt departement med et stort antal forsøgsstationer. Fra et forholdsvis nyt felt offentliggøres nu fra Kansas en række undersøgelser over, hvor meget vinden kan bortføre af jordoverfladen, når der tages hensyn til overfladeforholdene, vindstyrke, jordens bestanddele, ruheden, plantebestand, fugtighedsforhold o. s. v., alle de forskellige ting, som beretningen fastslår, at det næsten er umuligt at indregne i tabeller, fordi intet nogensinde er ens, og vanskeligst fordi alting ændres fra år til år. Vinterens frost og tøj kan skabe helt nye forhold, og det samme kan ske som følge af agerjordens behandlingsmetode.

De anførte resultater peger dog på, at der kan opstilles et skema, der kan klassificere mulighederne for erosion i en skala fra 1—20. Overfladernes ruhed — f. eks. en pløjemark eller en stubmark som modsætning til en ubevokset tromlet mark — kan give variation i spillerummet for bortførte stoffer fra knap 1 ton pr. ha til 300 ton pr. ha. Der kan dog næppe drages direkte sammenligning med danske forhold, idet overfladejorden i Kansas er anderledes end i Jyllands hedeegne.

Lønborg hede

Som lejlighedsvis omtalt stiftedes i 1957 et opdyrkningselskab med det formål at foretage afvanding, opdyrkning, mergling, vej-anlæg, udstykning og hensigtsmæssig jordfordeling af de af selskabets medlemmer ejede arealer indenfor opdyrkningsområdet i Lønborg hede i Ringkøbing amt. Selskabet fik navnet »Opdyrkningselskabet Lønborg hede«, og i starten tilsluttede sig 19 lodsejere med henved 400 ha tilliggende hede.

Der var dermed skabt grundlag for at arbejde videre med sagen, idet der var håb om at få tilslutningen både af lodsejere og med hensyn til areal betydeligt udvidet. Bestyrelsen kom til at bestå af et medlem for Lønborg sogneråd, landboforeningen, husmandsforeningen, Hedebruget, lodsejerne og A/S Jydsk Landvinding, ialt 6 mand med fhv. forstander Nielsen, Hedeselskabet, som sekretær.

Siden selskabets stiftelse har der været arbejdet videre med jordbundsundersøgelser og planlægning af de forskellige arbejders udførelse, og sagen er nu så langt fremme, at et detaljeret forslag til kultivering af hele Lønborg hede eller ialt omfattende 750 ha af de 913 ha, som berøres af planerne, den 3. januar i år har kunnet indsendes til Statens Landvindingsudvalg. Udvalget for den eventuelle opdyrkning og kultivering har andraget om at måtte få bevilget lån og tilskud til arbejds udførelse. Under henvisning til, at der til de tilsvarende formål for Tingheden og Østerheden, d. v. s. de tilstødende Sdr. Vium-arealer, opnåedes henholdsvis 55 og 60 % tilskud, håber udvalget, at der til den vanskeligere Lønborg hede bevilges et tilskud på 60 %.

De beløb, der er brug for, andrager ialt 2.330.000 kr., idet afvandingen anslås til at koste 700.000 kr., vejanlæg 448.000 kr. og den øvrige kultivering med mergling og grundgødskning samt forrentning 1.182.000 kr.

Hovedparten af arealerne, ca. 600 ha, er lav hede, kær og mose, og i indstillingen understreges, at dette betyder, at det drejer sig om absolut dyrkbar jord, men samtidig om meget vandlidende jord. Der er krat at rydde og tørvegrave at planere, ligesom der i ret betydelig udstrækning findes dybtliggende, svær al.

Der er foretaget meget indgående jordbundsundersøgelser af hele

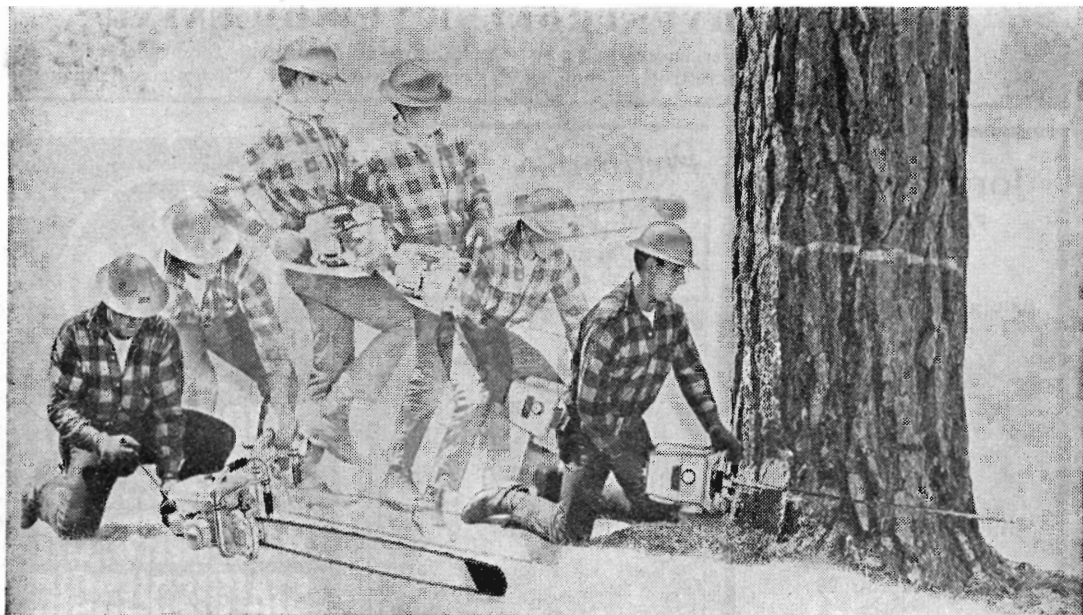

*Flyvebillede over den sydlige del af Lønborg hede.
Øverst i billedet ses Tingheden under kultivering i 1954,
inden opførelsen af de nye ejendomme.*

arealet, således at der kan lægges meget nøje planer for både pløjning og mergling, bl. a. er der steder, hvor der kun skal pløjes ganske normalt, men også adskillige steder, hvor det vil være nødvendigt at pløje i indtil en meters dybde. Fra lokale lejer er merglingen anslået alene til at koste ca. 225.000 kr. og grundgødskningen næsten 300.000 kr. I planerne er også indarbejdet omkostninger for snarlig læplantning overalt i skellene, for at disse kan komme i gang hurtigst muligt, medens jorden endnu er ren.

Der er skitseret anlæg af 16,6 km nye veje. Det forventes, at kommunen og Hedebruget vil yde noget tilskud til vejanlæggene.

Mc CULLOCH... NUMMER EET

**NÅR DET GÆLDER STARTEVNE
SKÆREEVNE . DRIFTSIKKERHED
ØKONOMI OG SERVICE**

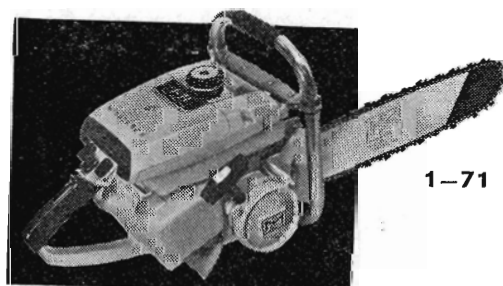
Mc CULLOCH er både Danmarks og verdens mest solgte kædesav. Over 1 million har foretrukket Mc CULLOCH på grund af:

- fantastisk skæreevne
- bedste driftsøkonomi
- ringe vægt
- god balance
- speciel PINTAIL-kæde
- lang levetid
- 6 mdr. fabriksgaranti
- 12 mdr. garanti-forsikring
- effektiv service

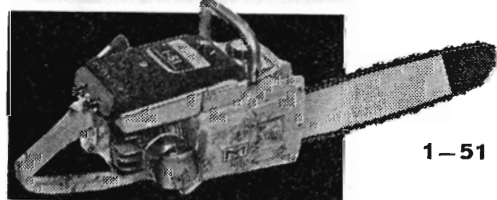
Mc CULLOCH EET/71 6,5 HK med 18" sværd ... Kr. 2350.-
 Mc CULLOCH EET/51 5,2 HK med 16" sværd... Kr. 1900.-
 Mc CULLOCH EET/41 4,25 HK med 12" sværd ... Kr. 1500.-

Mc CULLOCH ... den bedste direkt-drevne kædesav, de kan få

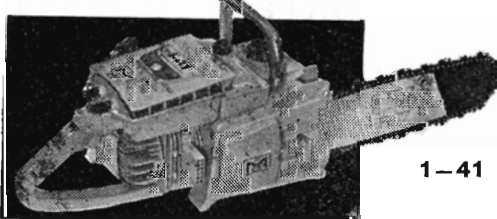
ENEIMPORTØR:

1-71

1-51

1-41

Skriv idag efter gratis brochure med alle oplysninger, eller forlang demonstration uden forbindelse.

FORHANDLERE OVER HELE LANDET
 Nærmeste forhandler anviser tlf. (01) HI 3138

Carl F. Petersen
 Tlf. Hi. 3138
 Gasværksvej 9 - København V.

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne. Spørg Hedeselskabet.

Jordbrugskalk

Ferslev Kalkleje
pr. Ellidshøj

Batum Kalkleje pr. Roslev
Tlf. Aasted 66

Mergel

Levering fra lokale Lejer

Brunkul

Midtjysk Brunkul Industri
Søby pr. Kølkær
Tlf. Kølkær 28

Tegl

Katrinebjerg Teglværk
pr. Hejnsvig
Tlf. Hejnsvig 17

H. THEUT A/S

Ingeniør- og
Entreprenørforretning
Telefon Viborg
Viborg 1860 Skovbrynet 23

A/S FRØCONTORET

KOLDING

Telf. 4344

FRØAVL

FRØHANDEL

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontor i
Karup og Kølvrå

Philipsen & Hall A/S

Set. Mathiasgade 58, Viborg
Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum

Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ mærkede varer
føres

Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

PALUDANS

PLANTESKOLE A/S

KLARSKOV

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prisliste
TELEFON KLARSKOV 9

Røde

DRÆNRØR

fra 2"—12" haves
altid på lager
Forlang tilbud

„Sofienlund“
TEGLVÆRK

Telefon 10 Ulstrup

Krogsgades Cementstøberi

J. Halvorsen & Sønner
Kontor
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon * 2 55 99

Ny fabrik . Vejby
Alt i betonvarer D. S. 400

BETONKLINKER

til

HULMURS- OG STALDISOLERING

A/S FISKBÆK

BETONKLINKERFABRIK
TELEFON HERBORG 12

Røde

drænrør

D. S. nr. 403, syrefast kvalitet

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa Telefon 22127

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Tlf. 111 Bjerringbro

ALLE

Δ MÆRKEDE RØR

imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

Plovsål og drænvirkning

I en række lande har anvendelsen af store traktorer, der har et sådant kraftoverskud, at de kan køre på markerne næsten uanset jordens fugtighedstilstand, efterhånden rejst nogle jorddykningsproblemer af væsentlig betydning for arealernes afkastning.

I gamle dage, d. v. s. den gang markredskaberne blev trukket af heste, var der sat naturlige grænser for, hvornår en mark kunne befærdes og bearbejdes. Disse grænser er næsten eliminerede af de store moderne traktorer, der i en uhyggelig grad er terrængående. Det ser ganske imponerende ud, når disse svære maskiner slæber og ælter så markerne laves om til veritable muddersøer, men det har forlængst vist sig, at en sådan færdsel med tunge maskiner og redskaber på lerrige, våde jorder, kan forringe jordernes egenskaber som voksested for kulturplanterne.

Men endnu har mange jorddyrkere åbenbart den indstilling, at de mange og dyre motorhestekræfter skal udnyttes fuldt ud, således at der skal køres, så længe traktorerne overhovedet kan slæbe sig gennem markerne. Også danske landmænd må sikkert i fremtiden indstille sig på, at det ikke er traktorerens kræfter, men den enkelte landmands kendskab til hvad han kan byde sin jord, der skal være bestemmende for, hvornår der skal køres og arbejdes i marken. Det er så en anden sag, at det i nogle år kan være nødvendigt at køre på den våde jord for overhovedet at bjerge høsten.

På de svære jorder, der har et relativt stort indhold af fine lerpartikler, vil en belastning af jorden resultere i en sammentrykning. Omfanget eller graden af denne sammentrykning vil være bestemt af trykkets størrelse pr. arealenhed og i ganske særlig grad af jordens vandindhold.

Det er selvsagt meget vanskeligt at finde et talmæssigt udtryk for en sådan sammentrykning af jord. I nogle amerikanske undersøgelser har man søgt at måle jordens tæthed ved at bestemme, hvor store vandmængder, der pr. tidsenhed kan trænge ned i jorden. Målt på denne måde viste nogle forsøg, der blev udført på en bestemt amerikansk jordtype, at hvis jordens vandindhold steg fra 18 til blot 24 % ville en sammentrykning med traktorhjul samtidig øge tætheden 100 gange.

En sammentrykning af det øverste jordlag, det egentlige kulturlag, vil næppe føre til nogen varig ændring af materialets fysiske beskaffenhed, herom ved man dog endnu ikke ret meget. Men det må antages, at et muldlag, der i en nedbørsrig periode har været udsat for en stærk sammentrykning, kan bringes tilbage til den oprindelige

fysiske tilstand, ved at laget bearbejdes på et tidspunkt, hvor jorden »falder« for redskaberne.

Risikoen for en mere varig ændring af jordbundens fysiske tilstand, ligger i en sammentrykning af det lag, der ligger umiddelbar under mulden og som ikke bearbejdes. Gentagne stærke belastninger af denne såkaldte furebund, kan ligesom blive opsummeret og efter kortere og længere tid føre til dannelse af et jordlag, der ved en besigtigelse af jordbundens profil afviger betydeligt fra de omgivne lag. Dette lag er karakteriseret ved, at det er meget fast og tæt. Dets tykkelse kan variere stærkt, men ofte er det begrænset til nogle få cm.

Ved et sprogligt mindre heldigt, men iøvrigt ganske betegnende udtryk, kaldes dette lag for en plovsmål.

De vanskeligheder af forskellig art et sådant lag kan afstedkomme har allerede i en del år været kendt herhjemme. Derfor har også det udvalg, der for nogle år siden blev nedsat for at koordinere forsøgsarbejdet inden for dybdebearbejdningen, taget plovsmålsproblemet op. Efter fælles retningslinier er der i de senere år anlagt en del behandlingsforsøg på arealer med plovsmåls-lag.

Under danske jordbunds- og klimaforhold kan dannelse af en plovsmål tænkes at føre til en mindre produktivitet, fordi dette lag rent mekanisk vil hindre eller i hvert fald mindske planternes muligheder for at udvikle et kraftigt og dybtgående rodnet. Endvidere vil laget reducere det for rodvæksten nødvendige luftskifte i de dybere jordlag. Endelig vil en plovsmål indvirke på den hastighed, hvormed overskudsnedbøren afledes til grundvandet og dermed til dræne.

Denne sidste ulempe er af speciel interesse for kulturteknikerne. En del landmænd har i de senere år gjort den iagttagelse, at nogle markers afvanding tilsyneladende er blevet forringet. Det tager væsentlig længere tid at få overskudsnedbøren fjernet fra muldlaget. Nogle undersøgelser har godtgjort, at årsagerne hertil ikke skal søges i drænanlæggenes funktionsdygtighed, men derimod i den omstændighed, at jordernes gennemtrængelighed for vand er blevet forringet som en følge af for tung færdsel i regnrige perioder.

Efter en roehøst som i 1960, hvor arbejdet blev vanskeliggjort og forsinket af stadig nedbør, kan man gøre sig sine tanker om, hvad færdsel med optagere og roevogne vil betyde for arealernes fremtidige afvanding.

Her fra landet foreligger endnu kun få undersøgelser inden for dette felt. Det er vanskeligt at finde et talmæssigt udtryk for, ikke alene i hvor høj grad en plovsmål virker forlængende på den vertikale afstrømning, men også hvilken indflydelse denne plovsmål har på arealernes afkastning. Men så meget kan fastslås, at problemet lig-

ger der og at ulemperne som følge af plovsaals-dannelser utvivlsomt vil tiltage i fremtiden.

Hvad der kan gøres for at hindre eller modvirke denne lagdannelse er endnu ikke nærmere undersøgt. Foreløbigt må problemet indkredses og hertil vil de omtalte igangværende forsøg forhåbentlig bidrage.

En del landmænd har i de senere år fået monteret en grubber på ploven, således at jordbunden løsnes under pløjearbejdet. De foreløbige forsøgsresultater har ikke givet noget større merudbytte for en sådan behandling. Enkeltresultaterne viser dog en ret stor spredning. Da en sådan behandling af jordbunden i alt fald ikke kan være skadeligt, må det foreløbig anbefales at anvende metoden på arealer med et tæt plovsaals-lag.

K. Sandahl Skov.

Afgrøder og vand

En beretning fra forskningsvirksomheden

I Hedeselskabets forskningsvirksomheds beretning nr. 6 er offentliggjort nogle undersøgelser om »Afgrødestørrelse og vandfordampning« udført af Lorenz Hansen og K. Sandahl Skov. Resultaterne er sammendraget i følgende resumé:

I årene 1954 til 1957 blev der gennemført undersøgelser på tre jordtyper med dybtliggende grundvandspejl for at konstatere, om der på en given lokalitet bruges mere vand til at frembringe en stor end en lille afgrøde. Undersøgelserne blev gennemført som markforsøg, der omfatter to år med vårsædsafgrøde og to år med kløvergræs.

I fire dybder indenfor rodområdet blev der udtaget jordprøver til fugtighedsbestemmelse ved vækstperiodens begyndelse om foråret og lige efter høst.

Vandforbruget blev beregnet som periodens nedbør plus forskellen i jordens vandindhold ved de to udtagningstider.

Udbytteforskellene er opnået ved anvendelse af forskellige mængder kunstgødning. Merudbytterne var som helhed 20—30 pct., i enkelte tilfælde dog helt op til 100 pct. over udbyttet på de svagt-gødgede forsøgsled, således som vist i hosstående tabel.

I 1956 og antagelig også i 1955 var kløvergræsafgrøden så vel-forsynet med vand indtil 1. slet, at der var potentiel fordampning, som er bestemt af klimaet. For det enkelte forsøgsareal har vandforbruget været ens uanset de opnåede udbytter.

Kornafgrøderne i 1954 og 1957 har derimod ikke haft potentiel

Forsøgssted.....	hkg pr. ha								
	Vinkel			Højgaard			Frederiks		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Forsøgsled nr.....									
Byg 1954									
Kerne	31,7	33,4	40,0	35,6	39,2	46,0	19,0	22,7	27,9
Halm	36,1	37,4	41,9	38,8	44,1	43,4	40,7	39,6	41,5
Forholdstal, kerne	100	105	126	100	110	129	100	119	147
« , halm	100	104	116	100	114	112	100	97	102
Vandforbrug mm	236	233	239	228	238	255	257	244	255
10/5—26/8									
1. års kløvergræs 1955									
Tørstof, 1. slet d. 28 6.....	67,7	68,2	64,0	64,1	68,5	77,1	54,4	53,4	54,4
« , 2. slet d. 12/10.....	17,0	18,2	18,4	11,6	13,5	10,8	16,2	14,0	13,8
Forholdstal, 1. slet.....	100	101	96	100	107	120	100	98	106
Vandforbrug mm	227	227	236	251	238	248	270	272	276
20/4—28/6									
2. års kløvergræs 1956									
Tørstof, 1. slet d. 23/6.....	53,4	63,9	71,2	44,8	59,0	63,9	26,5	46,3	53,7
« , 2. slet d. 25/9.....	21,4	24,1	26,2	6,7	8,2	8,5	3,0	3,6	4,7
Forholdstal, 1. slet.....	100	120	133	100	132	143	100	175	203
Vandforbrug mm	185	185	186	148	147	152	168	175	181
24/4—23/6									
Havre 1957									
Kerne	33,3	36,7	40,0	28,7	37,3	38,0	26,7	31,3	32,5
Halm	37,7	39,6	42,0	25,3	36,0	37,3	24,9	29,7	33,1
Forholdstal, kerne	100	110	120	100	130	132	100	117	122
« , halm	100	105	111	100	142	147	100	119	133
Vandforbrug mm	254	259	266	250	255	259	240	240	243
24/4—13/8									

fordampning, idet der i kortere eller længere perioder har været vandmangel. Dette betyder, at jorden efterhånden udtørres nogenlunde ens på alle parceller. For hele vækstperioden bliver vandforbruget af samme størrelse for de tre forsøgsled trods forskelle i udbytterne. Resultaterne fra 1957 viser, at den store afgrøde omkring 1. juni har optaget 14—18 mm mere vand fra jorden end den lille afgrøde. Forklaringen herpå kan være, at den store afgrøde har haft et kraftigere rodnet, og at den derfor på et tidligere tidspunkt har optaget den begrænsede vandmængde, som er til rådighed i jorden.

De gennemførte undersøgelser viste, at en given vandmængde giver den største produktion ved kraftig gødskning.

SUPERFOSFAT OG KALI

i passende og tilstrækkelig mængde til såvel korn som rodfrugt er - som forsøgene har vist - en forudsætning for den fulde udnyttelse af optimale kvælstofmængder.

Med andre ord:

Forudsætningen for den største produktion og den bedste økonomi er således også en alsidig og harmonisk gødsning.

Gødning - Kompagniet

PLANTELÆRRED

Bedste kvalitet m. farvet kendetråd —
såvel i ruller som i afskårne stykker.
Sejlgarn — Julegarn
Indhent venligst tilbud hos

FYENS SÆKKEINDUSTRI

v/ *Lydia Gaardon*
HAVNEGADE 21 · ODENSE · TLF. 13 15 14

ALT I CEMENT

VARE

Vi kan levere rør i alle
gængse størrelser efter
ingeniør. normer.
Hurtig levering — reel
betjening.

TJÆREBORG CEMENTSTØBERI

• Telefon 21 •

Brostrøm^s

Planteskole
VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42
leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Jordbrugskalk

- Findelt Jordbrugskalk (pulv.)
- Granuleret Kalk
- Knust Raakalk

Linds Kridt- & Kalkværk
Ellidshøj
Kontoradr.: Møller Jensensvej 2 A
Telf. Vejle 2470

Holstebro betonvarefabrik

v. Anton Madsen
Holstebro · Tlf. 3

Alt i Betonvarer
indenfor
Dansk Ingeniørforenings
Normer

Tårnsilosten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk

Korsør

Viborg Andels- Svineslagteri

vore udsalg bring. i erindring
Tlf. 137 og 779

Stenvad CEMENTSTØBERI

Telef. 6 Stenvad
Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 · Tlf. 2 71 55 (3 lin.)
Aarhus

a/s Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
FRØAVL FRØHANDEL

ROTTER
eller
MUS ?

RATINs
PRÆPARATER

RATIN, Virginiavej 7, Kbhvn. F. Tlf. Go. +9880

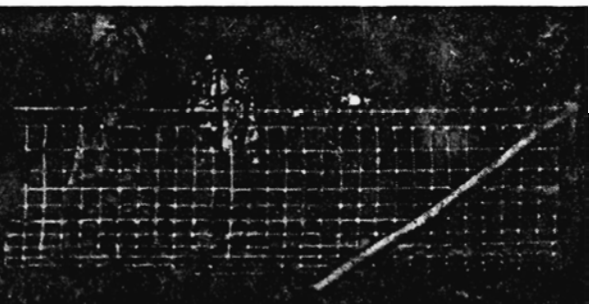
Viborg Papir-Comp.

Papir & Papirvarer en gros
Bogtrykkeri
Kontorforsyning
Sct. Mathiasgade 31—33
Tlf. Viborg 802—803

Herning Hede- & Discontobank

10—12½, 14½—17
Telefon 5 · 273 · 720

„DANSK STAALGÆRDE“

Bedste og billigste hegn
til mark og skov.

**AKTIESELSKABET
NORDISKE KÆBEL- OG
TRÅDFABRIKER**

For at kunne måle jordfugtigheden på ethvert tidspunkt i vækstperioden, blev der nedlagt gipsblokke i forskellige dybder, og en sammenligning er foretaget mellem modstandsmålinger i gipsblokke og procent tilgængeligt vand bestemt ved udtagning af jordprøver. Variationerne i modstanden er meget store for et givet vandindhold. Undersøgelserne godtgjorde, at modstandsmålinger i gipsblokke ikke er egnede til bestemmelse af planters vandforbrug.

Dødsfald

I en alder af 64 år er civilingeniør S v e n d A a g e J e n s e n ved Hedeselskabets kontor i Slagelse den 31. januar afgået ved døden.

S. A. Jensen var født i Kastrup på Amager og blev student i 1914 fra Borgerdydskolen. Han tog polyteknisk embedseksamen som bygningsingeniør i 1919 og ansattes straks derefter ved det kendte entreprenørfirma N. C. Monberg i København. I oktober 1921 blev han tilsynsførende ingeniør ved anlæget af Maribo—Torrige jernbane, og efter et halvt års ansættelse hos entreprenørfirmaet Tholstrup & Jensen, Fredericia, der havde anlæget af Viborg—Faarup jernbane i entreprisen, blev han den 1. februar 1924 driftsbestyrer ved Skive—Vestsalling jernbane og 1. april 1927 tillige driftsbestyrer ved Mariager—Faarup—Viborg jernbane.

Tredivernes depressionsår skabte mange besværligheder for privatbanerne, og da 2. verdenskrig satte ind, kom vanskelighederne med at skaffe brændsel m. v. til banernes drift. Dette i forbindelse med den samvittighedsfuldhed, der prægede S. A. Jensens arbejde, gik ud over hans helbred, og han fik ordre af lægerne til ikke mere at beskæftige sig med jernbanedrift og måtte i maj 1942 tage sin afsked fra banerne.

Efter nogle måneders rekreation ansattes han ved Hedeselskabets kulturtekniske afdelings distriktskontor i Slagelse, først som halvdagsbeskæftiget, men fra 1. april 1943 som heldagsbeskæftiget honorarlønnet ingeniør.

Ingeniør S. A. Jensen fik overdraget ledelsen af kontorets kloak- og kunstvandingsager, men man gjorde også brug af hans indsigt i administrationsforhold. Han tog sig f. eks. af kontorets personalessager

til stor aflastning for kontorets leder, ikke mindst i krigsårene, da personalet var oppe på et halvt hundrede mand.

Både udadtil og blandt sine medarbejdere vandt han anerkendelse for sin dygtighed og for den omhu og nøjagtighed, hvormed han udførte sit arbejde. Hans noget forbeholdne væsen dækkede over stor venlighed og hjælpsomhed, og alle, der kendte ham nærmere, satte stor pris på ham og vil savne ham.

S. A. Jensen efterlader sig hustru f. Suhr.

F r o d e E b e r t.

I få ord —

★ ★

Direktør for Det danske Hedeselskab F r. H e i c k og afdelingschef i Det danske Hedeselskab, civilingeniør F r o d e E b e r t er udnævnt til Riddere af Dannebrogordenen.

*

1000 medlemmer i Skanderborg plantningsforening

Også Skanderborg plantningsforening har i 1960 sat forbruget af planter meget stærkt op. Der er udleveret 302.000 nåletræer og 22.000 løvtræer eller ialt 80.000 flere planter end i 1959, iøvrigt det næsthøjeste i foreningens historie. Formanden, fabrikant J o h s. R a n d l ø v noterede i sin beretning på den forleden afholdte generalforsamling, at foreningen nu havde nået det mål, man satte sig, da han blev formand for 10 år siden, at komme op på 1000 medlemmer.

*

Kgl. Skogshögskolan i Stockholm har til forsvar for doktorgraden antaget en afhandling om Douglas og Sitka af den svenske forstmand S t e n K a r l b e r g, som i en halv snes år har foretaget undersøgelser om disse træarter for at klarlægge, hvorledes de egner sig for udvidet anvendelse navnlig i Sydsverige. En hel del af disse undersøgelser er foretaget på danske skovdistrikter.

*

I fjor nedbrændte tørvestrøelsesfabriken i St. Vildmose. Nu er den snart klar til igen at gå igang, og ved rejsegildet for en tid siden, oplyste fabrikant l a C o u r, at den er bygget til en produktion på 300.000 baller, medens den gamle fabrik kun kunne klare 200.000 baller årligt.

*

Det svenske skovbrugs ledere er meget målbevidste på langt sigt. Ud fra den betragtning, at det svenske skovbrug og de forskellige skovindustrier

danner langt den største baggrund for hele det svenske samfunds eksistens, har skovbruget forlængst taget alle mulige agitationsmidler i brug for at klargøre den svenske befolkning, hvor vigtigt det er, at skovbruget rationaliseres både i stort og småt, intet må overlades til tilfældet eller gå til spilde, og selv det lille såkaldte bondebrug kan effektiviseres og få sin årsproduktion forbedret. Overalt i Sverige er der i den sidste halve snes år oprettet skovbrugsskoler, hvor almindelige skovejere kan komme på skolebænk, men også unge og ældre skovarbejdere kan få en faglig uddannelse. Det sidst tilkomne skridt i agitationen er, at man ved hjælp af de 4000 unge, som siden 1955 har fået en skovbrugsfaglig uddannelse, vil søge at få oprettet studiegrupper ude i kommunerne, så viden om skovbrug, værn om fauna og flora, udnyttelse af produkterne og økonomisk sammenhæng mellem tingene kan blive hvermandseje — og bag alt dette ligger det målbevidste ønske at få landets unge til at blive ved skovbruget, eventuelt gå over til dette, efterhånden som de planlagte 15.000—20.000 småbrug i skovegnene opgives som landbrug.

*

I Ringkøbing plantningsforening er planteudleveringen i 1960 steget med næsten 50.000 planter. Der er udleveret 130.000 nåletræer og 46.000 løvtræer. For løvtræernes vedkommende er det 3 gange så mange som året før.

*

Aalborg og Nibe plantningsforening har til 120 modtagere udleveret 215.000 nåletræer og 47.000 løvtræer — det har været foreningens hidtil største år.

*

A/S Hejbøl plantage ved Ølgod udbetaler 20 % i udbytte.

*

I det tyske »Zeitschrift für Kulturtechnik« er i en analyse af årsagerne til, at dræningsarbejdet indenfor det tyske landbrug ikke er så langt fremme som i nabolandene, fremhævet nødvendigheden af, at dræningen effektiviseres, idet det ellers ikke vil være muligt fuldt ud at udnytte de fordele som den stærkt fremadskridende mekanisering medfører. I undersøgelsen oplyses, at der i den vesttyske forbundsstat hidtil kun er drænet ca. $\frac{1}{4}$ af det, der må anses for absolut nødvendigt.

*

I Seest plantningsforening er i 1960 uddelt 45.200 planter, og i Kjellerup plantningsforening 36.000 planter.

*

Konsulent N. Mølgård, Lemvig, har i »Amtsbl.« fremdraget nogle minder fra gamle dage. Gården »Over Yllebjerg«, Hodsager sogn, solgtes således i 1887 med 180 tdr. ld., hvoraf 30 var eng, for 16.000 kr. med en udbetaling på 3000 kr. Der var endda en besætning med på 3 heste, 8 mal-

kekøer, 12 stk. ungvæg, 3 grisesøer og 60 får og lam — mer en kælveko kostede da også kun 80 kr. og en torvegris kun 2—3 kr. på Holstebro marked.

*

Det har fra mange sider med ængstelse været spurgt, om storbranden på Kongenshus i 1959, hvor over 700 ha hede brændte, havde skadet den store urfuglebestand. Efter alt at dømme kan det nu med nogenlunde sikkerhed fastslås, at der ikke er konstateret nogen tilbagegang i antallet af urfugle. Flokkene har i efteråret og i vinter været omtrent af uforandret størrelse og den enkelte klapjagt, der afholdtes i december, dokumenterede også tilstedeværelse af et stort antal unge fugle.

Branden fandt sted midt i rugetiden, og det kan tænkes, at det i 1959 lykkedes at få et nyt kuld udruget. I hvert fald vil de nærmeste år give stærkt forøgede bærmængder på de tidligere gamle lyngarealer og dermed bedre levevilkår for de smukke fugle.

Ekspertter hævder iøvrigt, at urfuglene talmæssigt i disse år er i fremgang over hele Vestjylland.

*

A/S Starup plantage ved Tofterup udbetaler 20 % i udbytte eller 10 kr. pr. aktie. Regnskabet balancerede med 236.865 kr. Der er opført en ny skovfogedbolig til 60.000 kr.

*

Gyldendal har udsendt et nyt, overraskende fornøjeligt atlas over Danmark. Almindeligvis vil et atlas til undervisningsbrug ikke fremkalde læselyst, men det gør dette. Professor J o h s. H u m l u m og lektor K n u d N y - g a a r d har udarbejdet og tilrettelagt de mange kort-ideer i nye, efter gammel skolemestervane, ret chokerende former. Reliefkort, undergrundskort og klimaplaner veksler med kulturgeografiske prikkort, udnyttelsesoversigter for jorden, byplaner og meget mere. Omslaget er et geologisk kort fra istiden, og mest fornøjeligt er på indersiden af omslagskartonen placeret professor Humlums meget omtalte udkast til en landsplanlægning med f. eks. 4 industriområder i Jylland, ny motorvej fra Kruså til Hirtshals, service-by ved Viborg o. s. v.

Et sådant kort vil det også mere voksne at gå på opdagerfærd i.

*

Brædstrup plantningsforening har i 1960 til 172 modtagere fordelt 186.600 nåletræer og 14.000 løvtræer.

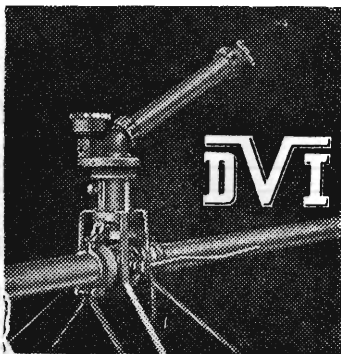
*

I Norge sank produktionen af tørvestrøelse i 1960 med 35 % til 270.000 baller, fordelt på 46 fabrikker. Hertil kommer dog den »private« produktion, der anslås til ca. 150.000 baller.

*

»Jagt og Fiskeri« fortæller i sit sidste nummer, at ulvene breder sig mod vest i Europa. I 1948 blev der skudt en ulv på Lüneburger Hede, i 1952 3 stykker og i 1954 2 stykker samme steds. I Neder-Sachsen og i Schweiz er der også i 50-erne truffet og skudt ulve. Man ved, at ulveplagen i Rusland er større end nogensinde, og i de tyndbefolkede områder mellem Polen og Østtyskland regnede man i 1954 med, at der levede 1500—2000 ulve. Det er herfra, at ulvene søger mod vest.

I Sverige er ulvene derimod blevet landets sjældneste pattedyr, og det menes, at den svenske stamme højst består af 10—20 dyr.

VANDINGSANLÆG

med Kanoner eller Sprinklere

DANSK VANDINGS INDUSTRI

Snoghøj, Fredericia

Tlf. Erritsø 125

TLF. 2 01 01

TLF. 3 40 40

Stort farveillustreret
katalog
sendes gratis
på forlangende

Røde drænrør

føres altid på lager fra 2"
til 3". — Tilbud til tjeneste

**A/S Gammelgaard
Teglværk**

Telefon 187 - Skive

gi'r Grøde

Faa fuldt udbytte af
Jorden. Brug vor aner-
kendte Jordbrugskalk
— det betaler sig!

GUG KALKVÆRK A/S

Elmealle 2, Hasseris. Tlf. Aalborg 21 288

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKESFORSIKRING

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

Vester Farimagsgade 19
København V.

Ansvarsforsikring

Automobilforsikring

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved J. T. Birk . . . Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Frøavlscenret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533

Frøavl og frøhandel

Brug

STENSBALLEFRØ

til mark og have

Faas hos:

Købmænd, møllere
og gartnere

ØSTERGAARDS FRØAVL A/S
STENSBALLE pr HORSENS

Kaas- Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands
Kulkompagni

Nørresundby

Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon 58

ØLGOD

Telefon 59

AALBORG
AKVAVIT

STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING
ÆLDST STØRST

HELLESTRUP PLANTESKOLE

(Ejer: Gosch Tændstikfabriker A/S).

SORØ . TELEF. FULBY 133

Specialplanteskole for Hybridasp

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelser fra 2 til 15 tommer

Indhent tilbud - Tlf. Højslev 3

Vestjysk
Trælasthandel

Varde
Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen
Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør

(drænrør)

efter Ingf. normer

FORLANG TILBUD

Stenstrup og Odense
teglværkers kontorer

Steenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

ELEMENTBROER

Jernbetonspunsplanker — Specielle emner efter opgave.

N. SKYTE

Ringkøbing Cementvarefabrik - Tlf. 601—602

Videbæk Cementvarefabrik - Tlf. 214

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Faskiner, D-F

3m 1,50 kr. ab savværker

Duelund Savværk

Telf. 146, Kjellerup
(eller telf. 210)

Kjellerup Betonvarefabrik

ved **I. T. Birk** — Telefon 45 Kjellerup
Efter Kl. 17 . Rødkjærsbro telefon 14

FØRER KUN Δ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloakføres

FORLANG TILBUD

Resenbro

Cementstøberi

v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør

efter dansk ingeniør-
forenings normer

Mrk. Δ alle gangbare di-
mensioner fra 10-80 cm så-
vel med som uden muffe

Dansk Brandforsikringselskab

» **VERMUND** «

af 1904 - gensidigt selskab

Bygninger og løsøre

Virkefelt hele landet

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus

A/s De forenede Teglværker
EGERNSUND - TELF. GRAASTEN 51713 OG 51714
LEVERER TEGLVARER OVER HELE LANDET

AKTIESELSKABET
NORDISK BRANDFORSIKRING

ALLE ARTER FORSIKRINGER

GRØNNINGEN 25 - KØBENHAVN

Altid prima røde drænrør

**Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor**

Torvet 6, Silkeborg Telefon 1200

repræsenterer følgende værker:

A/S Lysbro Teglværk	Bjødstrup Teglværk
De Forenede Teglværker, Lysbro	Gjern Teglværk
Bøgild Teglværk, Lysbro	Visgaard Teglværk
Vinderslevgaard Teglværk	Højriis Teglværk, Ikast
Paarup Teglværk	De forenede Midtjydske Teglværker, Herning

AKTIESELSKABET
SILKEBORG BANK

GRUNDLAGT 1882

Aktiekapital og reserver kr. 4.800.000
Telefon 1122 (5 linier)

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

v/ C. M. Christiansen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12
Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Husmandsbrandkassen for Danmark

Husmændenes ulykkes- og ansvarsforsikring

Nørre Voldgade 16

København K

Husmandshypotekforeningen

Nørre Voldgade 16

København K

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

Telefon Skive 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

Telefon Viborg 1330

TRÆKULSGRYN

til kyllinger, høns
smågrise og svin

- ★ Holder maven i orden
- ★ Garanteret vandfri
- ★ Største opslugningsevne

Leveres i hele og halve sække à 85 liter og 42,5 liter — og i sække med 5 poser à 17 liter eller sække med 20 poser à 4 liter.

Forlang de lette, porøse trækulsgryn fra Hedeselskabet

Bedst og billigst

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Tlf. 67 Ulstrup

CLOC

*Liqueur
Gin
Whisky*

**- bekæmp ukrudt
før såning
og plantning**

SHELL KEMIKALIER

Allylalkohol

A/S DANSK SHELL
Kampmannsgade 2
København V
Telf. MI 5340

ALDRIN, DIELDRIN, ENDRIN, PHOSDRIN, D-D OG NIEMAGON ER SHELL KEMIKALIER

**Rationel
ukrudsbe-
kæmpelse på
såvel friland
som i driv-
bænke bør
foregå
4 - 5 dage før
såning
og plantning.**

Shell Allylalkohol
dræber
alt ukrudtsfrø i
de øverste jordlag,
og De undgår den
dyre og besværlige
håndlugning.

Shell Allylalkohol
er af Statens
Forsøgsvirksomhed
i Plantekultur
anerkendt til
ukrudsbe-kæmpelse
i gartnerier
og planteskoler.

Få yderligere op-
lysninger - tal
med Deres forhandler
eller ring eller skriv
til Shell.

Vore konsulenter
og vort omfattende
brochuremateriale
står frit til Deres
disposition.
(forl. brochure H-1).